

Oponentský posudek

Bakalářská práce

Jana Sladká: Počátky archeologie v jižních Čechách

Filozofická fakulta Jihočeské univerzity, Archeologický ústav, České Budějovice 2015

86 str., Exkurz, obrazová příloha (obr. 1-70), tab. 1-8, graf 1.

Vedoucí práce: doc. PhDr. Rudolf Krajíc, CSc.

Předkládaná bakalářská práce se zaměřila na vylíčení stále jen okrajově v české archeologické literatuře zastoupeného a zpracovaného tématu, tj. dějin archeologie jako vědní disciplíny, a to v regionu jižních Čech.

Ty zde byly dosud zpracovány a také publikovány jen velmi zlomkovitě a v převaze potom jen ve spojení určité hodnocené osobnosti a také území nebo oblasti, ve kterých tato působila. Na své zpracování a zhodnocení stále ještě čekají zatím jen spíše náhodně využívané archivní prameny, jakými jsou v našich archivech a muzejích uložené pozůstalosti jednotlivých badatelů, jejich nálezné deníky, cenná a mnohdy jediná dochovaná dokumentace archeologických výzkumů, tj. mapy, plánky, kresby a fotografie nebo i nevydané rukopisy připravovaných publikací.

Práci si autorka hned od počátku přehledně rozdělila do několika oddílů. Postupuje od samých počátků zájmu o nejstarší nálezy a dějiny až zhruba do poloviny 20. století, tedy do doby, kdy v jižních Čechách začali pracovat vysokoškolsky vzdělaní odborníci.

Autorka sleduje a popisuje vývoj na jihu Čech po jednotlivých, v dějinách naší archeologické disciplíny dnes obvykle používaných etapách, tj. od období starožitnického až po období archeologické syntézy a nástupu historické (středověké) a posléze i postmedievální archeologie. Svě lícení zasazuje i do vývoje celonárodního, kdy jí velkou oporou a zdrojem poznatků byl dostatek informací publikovaných v syntézách dějin české archeologie z pera jejich předního znalce, dr. Karla Sklenáře. Neopomenula přitom připomenout také úzkou spolupráci jednotlivých badatelů s četnými, právě koncem 2. poloviny 19. století vznikajícími spolky a zejména muzei, ve kterých byly již od jejich založení archeologické nálezy shromažďovány a současně také představovány široké laické veřejnosti, jako např. nálezy z mohylového pohřebiště zkoumaného v Plavu u Českých Budějovic a vystavených v Českých Budějovicích již v roce 1866 – šlo přitom o jednu z prvních archeologických výstav v Čechách vůbec, od níž v roce 2016 uplyne rovných 150 let!

Od tohoto celkového nástinu situace v českých zemích přechází autorka k vylíčení rozvoje archeologického bádání v jižní polovině Čech. Ten sleduje po jednotlivých regionech (kryjících se v podstatě s jednotlivými okresy) a zjišťuje, že některé okrajové zůstávaly poměrně dlouhou dobu stranou soustředěného zájmu, a to v podstatě až do druhé poloviny 20. století (např. až na výjimky to byly Jindřichohradecko – aktivity Jindřicha Rychlého koncem

19. století, Českokrumlovsko – aktivity německých učitelů a badatelů K. Brdlika a L. Franze až v prvních třech desetiletích 20. století a Prachaticko – Tab. 4-6). V nich hodnotí práci zejména jak badatelů místních, tak i z jiných regionů, zejména potom z Prahy, např. výzkumy mohylových pohřebišť J. L. Píčem a V. Landou na Táborsku, Písecku a Českobudějovicku. Vývoj odborného bádání sleduje od jeho skrovných počátků přes období prvních terénních výzkumů a jejich publikace v odborném tisku v době před a po polovině 19. století až do poloviny 20. století. Archeologie se v jižních Čechách již od svých počátků orientovala na terénní výzkum, a svoji pozornost zde zaměřila především na památky v terénu nejviditelnější, tj. na početná pravěká a raně středověká mohylová pohřebiště a také hradiště, dochovaná zde, oproti jiným převážně zemědělsky orientovaným částem Čech (kde jich v průběhu doby většina již byla zcela aplanována), v rozsáhlých lesních komplexech, následovaná později také i výzkumem početných památek středověkých, tj. hradů a tvrzí, měst a zaniklých osad, a to zejména na Táborsku (aktivity J. Švehly), kde byla pozornost zaměřena zejména na památky spojené s husitským obdobím (Tab. 1-3).

Za klad a přínos předložené práce lze považovat, že autorka ve své práci zaměřila svoji pozornost také i na koncem 19. a počátkem 20. století vznikající muzea a spolky, s nimiž byla archeologická práce nerozlučně spjata. Autorka sleduje vývoj archeologického bádání z několik hledisek: 1) podle zkoumaných druhů archeologických lokalit a pramenů, 2) podle míst působení jednotlivých badatelů, přičemž nevynechává ani roli a práci jihočeských badatelů v dalších regionech Čech (např. J. K. Hraše, jehož počátečním působištěm bylo Táborsko a posléze Litoměřicko a Náchodsko, a také někteří další) a všímá si také 3) občanských profesí těchto amatérských archeologů a zájemců o archeologii (Tab. 8, Graf 1). Zde dospívá k tomu, že jednoznačně převažovali učitelé, následováni právníky a úředníky z nejrůznějších oborů. Zjišťuje, že podobná či zcela shodná situace je doložena i v dalších regionech Čech.

V závěru práce je připojen i oddíl 10. Exkurz, kde autorka shromáždila medailonky a shrnující údaje o celkem 34 osobnostech, jejichž práce významnou měrou (i když u některých jen zcela epizodicky a okrajově, jako např. J. Pachl, V. Požarecký, A. Knor) přispěla k rozvoji archeologické práce a poznání nejstarších dějin regionu jižních Čech.

Příložená obrazová příloha v závěru (obr. 1-70) je snad až příliš zatížena dokumentací, která k pojednávanému a sledovanému tématu a regionu nemá žádný vztah (viz obr. 1-2, 5, 6, 8-10, 13-14, 16-21, 24-25, 27, 31-32, 34).

I přes některé faktografické a další drobnější nepřesnosti, a snad také až přílišné využívání současných internetových zdrojů (jejich seznam srvn. s. 84-86), často velmi zkreslených a také zatížených řadou faktografických chyb a omylů, lze konstatovat, že předložená bakalářská práce požadavkům na ni kladeným vyhovuje, a lze ji tak doporučit k přijetí a získání bakalářské hodnosti.

Hodnocení: velmi dobře

V Písku, dne 5. ledna 2016

PhDr. Jan Michálek